

Μια εφιαλτική «παγίδα θανάτου», τροφοδοτούμενη επί χρόνια από αυθαιρεσίες, κρατική αδιαφορία και τοπικά οικιστικά συμφέροντα, σε συνδυασμό με καταστροφικά επιχειρησιακά κενά, εγκλώβισε και οδήγησε στον θάνατο δεκάδες συνανθρώπους μας. Αλλά ακόμη και όταν η φωτιά «έσπασε» την άμυνα της λεωφόρου Μαραθώνος για τους εκατοντάδες κατοίκους της περιοχής υπήρχε ελπίδα, αρκεί να λειτουργούσε ένα σχέδιο εκκένωσης. Δυστυχώς, όπως ισχύει για ολόκληρη σχεδόν τη χώρα, δεν υπήρχε κανένα υπηρεσιακό σχέδιο διαφυγής και εκκένωσης. Μόνο χάος και η ύστατη έκκληση των λίγων αστυνομικών: «Φύγετε να σωθείτε...».

1 **Είχε προβλεφθεί σε χρόνο προγενέστερο της πυρκαγιάς το ενδεχόμενο μιας τραγωδίας;**

«Εδώ θα θρηνήσουμε δεκάδες θύματα όταν ξεσπάσει φωτιά. Αν μάλιστα το φαινόμενο έχει ακραία χαρακτηριστικά δυτικού ανέμου, θα ζήσουμε μια τραγωδία». Την προφητική αυτή πρόβλεψη είχε διατυπώσει πριν από λίγα χρόνια επιστρέφοντας από μία ερευνητική του αποστολή σε πυρκαγιά της ανατολικής Αττικής, ο περιβαλλοντολόγος-μετεωρολόγος κ. **Φίλιππος Κιρκίτσος**. Καταγράφοντας ο ίδιος την πυκνή βλάστηση της περιοχής Ζούγκλα και το Κόκκινο Λιμανάκι, ένωσε δέος διαπιστώνοντας την ανυπαρξία οδών διαφυγής και την άναρχη δόμηση που επικρατούσε.

Του **ΝΕΣΤΟΡΑ ΔΗΜΑΡΑ**
n.dimaras@realnews.gr

Απαντήσεις για να φωτιστούν οι συνθήκες που οδήγησαν σε μια από τις μεγαλύτερες τραγωδίες που βρήκε τη χώρα μας επιχειρεί να δώσει η «R» μέσα από τα στοιχεία του ρεπορτάζ, τις μαρτυρίες των διασωθέντων και τις παρατηρήσεις των ειδικών

Τα 15 κρίσιμα ερωτήματα της τραγωδίας

2 **Ποια ήταν η ακριβής ώρα της πρώτης αναφοράς για πυρκαγιά;**

Την ώρα της κρίσης, για ακόμη μία φορά, το κράτος, από προστάτη, όπως το θεωρεί ο κάθε πολίτης, εξελίχθηκε σε κράτος-δολοφόνο, καθώς ολόκληρες δεκαετίες τώρα αρνείται πεισματικά να διδαχθεί από φονικές πυρκαγιές και οδυνηρές θεομηνίες. Η έναρξη της φωτιάς καταγράφηκε στο Κέντρο Επιχειρήσεων του Πυροσβεστικού Σώματος στις 16:50 το απόγευμα της περασμένης Δευτέρας, ενώ καθοριστικό για τη ζωή δεκάδων πολιτών ήταν το χρονικό όριο των 18:10, όταν η φωτιά πέρασε τη λεωφόρο Μαραθώνος.

3 **Τι συνέβη και δεν υπήρξε ανάσχεση της φωτιάς;**

Την πυρκαγιά στην Καλλιτεχνούπολη αντελήφθη ο δήμαρχος Πεντέλης **Δημήτρης Στεργίου**, του οποίου το σπίτι απέχει μόλις 60 μέτρα από το σημείο έναρξης. Μάλιστα, ο ίδιος συντόνισε τη δράση των οχημάτων πυρόσβεσης των δήμων Ραφήνας και Πεντέλης πριν φτάσουν τα δύο οχήματα της Πυροσβεστικής με

επικεφαλής τον διοικητή τους, κ. **Κώστα Ιωάννη**. Επιπλέον, αντιλαμβανόμενος την κρισιμότητα της κατάστασης, ο κ. Στεργίου καλεί τον κ. **Τόσκα** και του ζητά επείγοντως αεροπορική υποστήριξη για την κατάσβεση της πυρκαγιάς. Ομως, στην περιοχή πνέουν δυνατοί άνεμοι. Η ΕΜΥ έχει προβλέψει τα 9 μποφόρ, αλλά οι ριπές του αέρα φτάνουν ακόμα και τα 11 μποφόρ, με την ταχύτητα του ανέμου να φτάνει τα 124 χλμ. και τη φωτιά να ξεφεύγει, καθώς ακόμα και οι ρίψεις των Canadair και των ελικοπτέρων «εξαερώνονται» πριν φτάσουν στον στόχο.

4 **Ηταν επαρκής η δύναμη των πυροσβεστικών εναέριων μέσων;**

Οι επιτελείς του Πυροσβεστικού Σώματος είχαν να αντιμετωπίσουν ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα: τη φωτιά στην Κινέτα, που έκαιγε σπίτια με έναρξη στις 12:35, για την οποία διατέθηκε μεγάλη δύναμη πυροσβεστικών οχημάτων από ολόκληρη την Αττική. Εκεί αρχικά διατέθηκαν τρία Canadair και δύο ελικοπτερα, ενώ αργότερα προστέθηκαν άλλα δύο Canadair. Στη φωτιά στο Μάτι διατέθηκαν αρχικά τρία Canadair και ένα ελικοπτερο.

ΜΑΤΙ

ΠΥΡΙΝΗ
ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΝΕΟΣ ΒΟΥΤΖΑΣ

ΚΙΝΕΤΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΙ από τις φλόγες στο Κόκκινο Λιμανάκι δεκάδες άνθρωποι βλέπουν τη φωτιά να πλησιάζει χωρίς να υπάρχει ξεκάθαρη οδός διαφυγής πέραν της ελπίδας ότι κάποιος θα τους σώσει από τη θάλασσα

5 Πού έπρεπε να δοθεί η μάχη;

Έπρεπε να γίνει αεροπορική μάχη στο Μοναστήρι, στο αρχικό της στάδιο, πριν λάβει κατεύθυνση προς την παραλία. Δυστυχώς, αυτή η μάχη χάθηκε. «Η λεωφόρος Μαραθώνος δεν είναι αντιπυρική ζώνη και αυτό απεδείχθη. Αν η φωτιά ξεφύγει προς την παραλία, το αποτέλεσμα θα είναι ολέθριο», επεσήμανε ο κ. Στεργίου.

6 Υπήρξε συντονισμός ή επικράτησε αλαλούμ;

Η απάντηση προκαλεί σοκ! Ασυνενομοσία, ταραχή, καταστροφική γραφειοκρατία και φυσικά αλαλούμ. Η Περιφέρεια προσπαθεί να συντονίσει και συγκαλεί το Συντονιστικό Όργανο Περιφέρειας. Μόνο που αυτό συνεδριάζει γύρω στις 20:30 όταν ήδη η φωτιά εξοντώνει ανθρώπους και καίει σπίτια σε Μάτι, Ν. Βουτζά και Κόκκινο Λιμανάκι. «Η Πυροσβεστική, αν και είχε κληθεί, δεν ήρθε ποτέ στη σύσκεψη. Δεν είχαμε καμία ενημέρωση από την πλευρά της. Στείλαμε SMS

ωπόνους και τον αείμνηστο καθηγητή Οικολογίας Νίκο Μάργαρη, που φώναζε: «Βάλτε πλατάνια, φλαμουριές, μουριές και κουτσουπιές που ανακόπτουν τις φλόγες». Και σαν να μην έφτανε αυτό, ουδείς προνόησε να καθαρίσει τα ξερά χόρτα ή να κόψει ελάχιστα πεύκα μεγαλώνοντας το εύρος της ζώνης, με τις ευθύνες να βαρύνουν την Πυροσβεστική, το Δασαρχείο και τους δημάρχους.

9 Η απαγόρευση της κυκλοφορίας έσωσε ή έστειλε δεκάδες αυτοκίνητα στην κόλαση της φωτιάς;

Η μάστιγα της έλλειψης συντονισμού χτύπησε την πιο κρίσιμη στιγμή στη λεωφόρο Μαραθώνος. Η ΕΛ.ΑΣ., προκειμένου να διευκολύνει την έλευση των πυροσβεστικών, αλλά και να μην κινδυνεύσουν οι οδηγοί, κλείνει τη λεωφόρο. Σωστή απόφαση με καταστροφικά αποτελέσματα! Κάτοικοι, παραθεριστές, συγγενείς που σπεύδουν σε αγαπημένα τους πρόσωπα επιλέγουν να κατευθυνθούν προς το Μάτι από τον ανοικτό παραλιακό δρόμο της Ραφήνας.

ζητώντας ενημέρωση, δεν απάντησαν», τόνισε στη Realnews η υπεύθυνη Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, Γεωργία Τσούπρα. Η ίδια αποκάλυψε πως όταν βρέθηκε στον Ν. Βουτζά, «γινόταν χαμός, είχε φτάσει η φωτιά. Είδα -λέει- τότε τον διοικητή της Π.Υ., κ. Χιόνη, να λέει στον δήμαρχο Ραφήνας Πικερμίου, Γιάννη Μπουρνούς: "Δήμαρχε, φύγετε". Ομως, ούτε σε εμάς είχε κάτι, ούτε έδωσε οδηγίες».

7 Τι πραγματικά συνέβη στη λεωφόρο Μαραθώνος και γιατί χάθηκε και αυτή η μάχη;

Ο κρατικός μηχανισμός την πλέον κρίσιμη στιγμή απεδείχθη ανίκανος να εκμεταλλευτεί το πλεονέκτημα που προσέφερε η λεωφόρος Μαραθώνος ως αντιπυρική ζώνη, όπως προέβλεπαν άλλωστε όλα τα σχέδια, αλλά και η εμπειρία από προηγούμενες πυρκαγιές. Σύμφωνα με πρώην στελέχη του Πυροσβεστικού Σώματος, η κατεύθυνση και η ορμή της φωτιάς υποτιμήθηκαν, ενώ πολύ γρήγορα όσα πληρώματα επιχειρούσαν... έμειναν από νερό, καθώς σε όλο το μήκος του συγκεκριμένου μετώπου επί της λεωφόρου υπάρχει μόνο ένας κρουστός, κοντά στη διασταύρωση προς Κόκκινο Λιμανάκι.

8 Γιατί «ακυρώθηκε» ο ρόλος της λεωφόρου Μαραθώνος ως αντιπυρικής ζώνης;

Παρά το γεγονός ότι η λεωφόρος Μαραθώνος θα έπρεπε να λειτουργεί ως αντιπυρική ζώνη, εντούτοις όποιος τη διέτρεχε τα τελευταία έτη δεν χρειαζόταν να είναι ειδικός για να διαπιστώσει ότι δεν είχε αυτόν τον ρόλο. Δήμαρχοι και εργολάβοι, λίγο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, έπραξαν την πρώτη εγκληματική «βλακεία», φυτεύοντας κουκουναριές στα πεζοδρόμια, λίγα μόλις μέτρα από εκεί που κατέληγε το εύφλεκτο δάσος του είδους της χαλεπίου πεύκης. Κανείς δεν άκουσε τότε τους γε-

10 Γιατί βρέθηκαν δρόμοι γεμάτοι καμένα αυτοκίνητα;

Οι στενοί οδοί διπλής κατεύθυνσης μοπιλιάρωνται αμέσως και πολλαπλασιάζουν το κομφούζιο και τον πανικό μπροστά στις φλόγες. Οι πιο τυχεροί από τους εγκλωβισμένους τρέχουν ο ένας μετά τον άλλον να διαφύγουν στην παραλία για να σωθούν.

11 Γιατί δεν λειτούργησε σχέδιο εκκένωσης, διαφυγής και διάσωσης;

Γιατί πολύ απλά ουδείς μπήκε στον κόπο να ζητήσει, να απαιτήσει, να εκπονήσει και να εφαρμόσει ένα τέτοιο σχέδιο. Οχι μόνο στην επίμαχη περιοχή, αλλά σχεδόν σε ολόκληρη τη χώρα! Επιπλέον, ακόμα και να υπήρχε ένα τέτοιο σχέδιο εκκένωσης, για να εφαρμοστεί θα έπρεπε να είχαν προηγηθεί ασκήσεις ετοιμότητας και εκπαίδευσης του πληθυσμού, αλλά και αυτό ανάγεται στη σφαίρα της επιστημονικής φαντασίας για τα ελληνικά δεδομένα σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

12 Γιατί υπήρξε εκκένωση στο Λύρειο Ίδρυμα και στις κατασκηνώσεις;

Η απάντηση είναι απλή. Υπήρχε σχέδιο εκκένωσης, το οποίο είχε εφαρμοστεί και κατά το παρελθόν, όταν υπήρχαν ενδείξεις ότι μπορεί να κινδυνεύσουν τα παιδιά. Το ίδιο συνέβη και αυτή τη φορά. Με τάξη και χωρίς πανικό, απομακρύνθηκαν με λεωφορεία έγκαιρα από τις κατασκηνώσεις του δήμου Αθηναίων στον Άγιο Ανδρέα τα 621 παιδιά που φιλοξενούνταν εκεί.

13 Εφαρμόστηκε σχέδιο διάσωσης διά θαλάσσης;

Όλες οι μαρτυρίες των διασωθέντων διά θαλάσσης κάνουν λόγο για τετράωρη καθυστέρηση στην άφιξη σωστικών μέσων. «Κολυμπούσαμε για τέσσερις ώρες στη θάλασσα, δίνοντας θάρρος σε παιδιά και ηλικιωμένους. Ο δυτικός άνεμος μας παρέσυρε στα βαθιά. Γλιτώσαμε από την φωτιά και κινδυνεύαμε να πνιγούμε από εξάντληση. Ίσως πολλοί αγνοούμενοι να χάθηκαν με τον τρόπο αυτόν», αναφέρουν όσοι διασώθηκαν.

14 Επλευσαν εγκαίρως τα πλοία του Πολεμικού Ναυτικού και σε ποια απόσταση προσέγγισαν τους εγκλωβισμένους;

Στην περιοχή εστάλησαν το αρματαγωγό πλοίο «Ίκαρία» και η φρεγάτα «Ελλη», αλλά οι πυρόπληκτοι είχαν ανάγκη από πλεούμενα που θα μπορούσαν να προσεγγίσουν σε μικρό βάθος. Επιστρατεύτηκαν οι ψαράδες της Ραφήνας, που πρόσφεραν «χείρα σωτηρίας», αλλά πέρασαν 2-3 ώρες πριν η απομάκρυνση δεκάδων ανθρώπων λάβει τα χαρακτηριστικά συντονισμένης προσπάθειας. Αξιον απορίας είναι πάντως το γεγονός πως το Λιμενικό επέτρεψε σε οχηματαγωγά που μετέφεραν παραθεριστές από τις Κυκλάδες και την Εύβοια να τους αποβιβάσουν

στη Ραφήνα και όχι σε άλλο λιμάνι, όπως το Λαύριο, επιτείνοντας τη σύγχυση, την ώρα που τα ψαροκάικα μετέφεραν διασωθέντες.

15 Η αυθαίρετη δόμηση στην περιοχή συνέβαλε στην τραγωδία;

Όλοι οι ειδικοί, με επικεφαλής τον πρόεδρο του ΟΑΣΠ καθηγητή Ε. Λέκκα, μίλησαν για «παγίδα θανάτου» στην περιοχή, ενώ ο υπουργός Υποδομών Χρήστος Σπίρτζης χαρακτήρισε «μοιραίες» την άναρχη δόμηση και τις πολεοδομικές παραβάσεις στο Μάτι Αττικής. Ο ίδιος έδωσε εντολή στα συνεργεία των μηχανικών που κάνουν τις αυτοψίες να ελέγξουν τις άδειες όλων των κτιρίων που βρίσκονται σε απόσταση 100 μέτρων από τη θάλασσα, προσθέτοντας πως «έχουμε κτίσματα πολλά από τα οποία είναι πολυτελή, με μάντρες κ.λπ., που είναι μερικώς ή ολικώς αυθαίρετα, εμποδίζοντας την πρόσβαση του κόσμου στη θάλασσα τις κρίσιμες ώρες της πυρκαγιάς. Πρέπει να διερευνηθεί ποιοι έδωσαν άδεια σε αυτά τα κτίρια».